www.svoboda-news.com

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОГО ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXI. Число 114. Джерзи Сити, Н. Дж., середа, 16. мая, 1923.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

VOL. XXXI. No. 114. Jersey City, N. J., Wednesday, May 16, 1923. THREE CENTS

ЄДНАЙТЕ

НОВИХ ЧЛЕНІВ І ЧЛЕНКИНЬ ДО

У. Н. СОЮЗА

ДО КІНЦЯ ЧЕРВНЯ С. Р. ПРИЙМАЄ У. Н. СОЮЗ НОВИХ ЧЛЕНІВ, СТАРШИХ І МАЛОЛІТНІХ БЕЗ ВСТУПНОГО.

УРЯДНИКИ ВІДДІЛІВ І ЧЛЕНИ ТА ЧЛЕНКИНІ, ВИКОРИСТАЙТЕ СЮ НАГОДУ І ПРИВДБАЙТЕ ЗА СЕЙ ЧАС ТИСЯЧІ НОВИХ ЧЛЕНІВ І ЧЛЕНКИНЬ ДО УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

ПАМЯТАЙТЕ, ЩО ЗРІСТ ЧИСЕЛЬНОЇ СИЛИ І МАЙНА У. Н. СОЮЗА ОЗ ДОРОБОК УСІХ ЧЛЕНІВ І ЧЛЕНКИНЬ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА!

50,000 КРАВЕЦЬКИХ РОБІТНИКІВ СТРАЙКУ В НЮ ЙОРКУ

НЮ ЙОРК, 14. мая. — Понад 50,000 кравецьких робітників, зорганізованих в Амалгаметед Кловінґ Воркерс оф Америка, вийшло нині на страйк, щоби примусити босів признати їм 4-долярову тижневу підвишку.

Зараз першого дня страйку коло 250 підприємців, наймаючих разом коло 15,000 робітників, заявило свою готовість підписати з union умову на основі, предложеній union. Як кажуть представники union, робітники не жадають більше, як лишень привернення умов праці, обовязуючих в році 1921.

Властителі кравецьких підприємств, щоби оправдати свій спротив робітничому домаганню, заявляють, що наслідком приняття домагання робітників треба буде підвисшити ціну на одіння о яких 10 процент.

Загально сподіються скорого покінчення страйку.

ГАРДИНГ НЕ ПОДАЄТЬСЯ

ВАШІНҐТОН, 14. мая. — Президент Гардинґ рішився відбути подорож по Злучених Державах та Алясці для аґітації за своєю пропозицією приступлення до світового суду при Лізі Народів, вже виробив плян сеї кампанії та постановив розпочати її промовою в Ст. Луис. Другу промову за світовим судом виголосить відай в місті Сан Діего в Каліфорнії. Таких промов має бути дванайцять.

ЗАПОВІДЬ ЗБЛИЖАЮЧИХСЯ ПРЕЗИДІЯЛЬНИХ ВИБОРІВ

ВАШІНҐТОН, 14. мая. — Сенатор Гаррисон з Мисисіпі, вернувши з подорожи по полудневих стейтах, заявив, що найбільше популярним кандидатом на полудни Злучених Держав бувби автомобілевий фабрикант Форд.

ВАПНЯРІ ЖАДАЮТЬ 14 ДОЛЯРІВ НА ДЕНЬ

НЮ ЙОРК, 14. мая. — Вапнярі („пластерер") при декотрих будівлях предложили через свою юнію домагане підвисшення їх робітничої заплати з 12 на 14 долярів на день.

16 ЛЮДИЙ ГИНЕ ВІД СТРАШНОГО ТОРНАДА

КОЛОРАДО, Тексас, 14. мая. — Повіт Мичел навістила страшна вітруга. Досі є звідомлення про 16 жертв торнада. Ранені опікуються в шпиталях та черквах.

Торнадо почалося коло 5. години рано та закінчило всі жертви в лічку. Всі вони погибли під завалинами домами. Богато ранених ще помре наслідком ушкоджень.

Кромі втрачених людських жить є ще величезна шкода в пільних засівах.

ДОСПІХ МІСЬКОГО ЗАРЯДУ ВУЛИЧНИМИ ЗАЛІЗНИЦЯМИ

ДІТРОЙТ, Мишиґен, 14. мая. — Міський заряд оголошує з приводу покінчення одного року від часу перенятя містом заряду трамваями, річний розрахунок сього заряду. З розрахунку виходить великий доспіх міської адміністрації, бо місто не лишень сплатило всі біжучі видатки, але й ще зробило 1 мілїон 200,000 долярів чистого доходу. Прихід обернено на поправу лиїй.

ЕПІДЕМІЯ ІНФЛЮЕНЦИ НА АЛЯСЦІ

СТ. ПОЛ, Острови Прибилова, 12. мая. — Серед туберців на західнім побережу Аляски вибухла пошесть інфлюенци.

Федеральний прибережний корабель „Сайда", що пливає здовж берегів Моря Беріґа, доносить про численні запізнення. В кондому селі є лишь зебіжників. Деяке міло оселя злягла від хороби. Біда збільшується через недостачу поживи та лікарської опіки.

БОРОТЬБА ЗА ПРОГИБІЦІЮ

ОЛБАНІ, Ню Йорк, 14. мая. — Анти-салунова Ліґа, головна прогибіційна організація, подала до стейтового губернатора просьбу, щоби він не підписував ухваленого леґіслятурою проекту про відкликане стейтової допомоги при виконуванню прогибіції.

Товариство прогибіціяків в місті Сиракузах вислало до губернатора подібну просьбу.

СТРАЙК РОБІТНИКІВ ШЕВСЬКОЇ ФАБРИКИ БРОКТОНА

Броктон, Мессечузетс, 14. мая. — Яких 1,200 шевських робітників, членів union „Дрессер енд Пекерз Юнїон", голосували нині за тим, щоби не вертати до роботи, але вистояти в страйку, поки підприємці не признають їм 20-процентової підвишки.

СМЕРТЬ МАШИНИСТА НА ПОЇЗДІ

СЕНТРЕЛІЯ (Ілінойс), 14. мая. — Життя сотки пасажирів, їдучих на поспішнім поїзді Пенсилвенійської залізниці на острові Лонґ Айленд, були в небезпеці наслідком небувалого випадку, коли машиніст, ведучий поїзд, помер нагло на машині.

Машиніст, Джордж Каннінґгем на їм, помер на льокомотиві наслідком удару серця, коли поїзд, їхав зі скоростю 60 миль на годину. Пригода булаби певно скінчилася якоюсь катастрофою, якби не присутність ума кондуктора Джана Мекківера. Сей звернув увагу на те, що поїзд проїхав мимо без задержання перед станцією в Сестрел Айлиз. Ще більше здивувало його, що поїзд не засвистав, ані не звільнив бігу на перехрестях, як своєї вимагають приписи. Долумаючися, що щось мусіло статися, він потягнув за сиґнальний шнурок, а не діставши відповіди, вигляднув через вікно і побачив руку та голову машиніста, звисаючі з льокомотиви. Він зараз задержав поїзд, потягнувши за лінву небезпечности.

Пічкур льокомотиві був так занятий накидуванем вугля в піч, що він і не завважав пригоди машиніста.

ПРИГОТОВЛЯЮТЬСЯ ДО БОРОТЬБИ ПРОТИ УЧАСТИ В СВІТОВОМУ СУДІ

ВАШІНҐТОН, 13. мая. — Провідники так званого поступового бльоку в конґресі заходяться до живої кампанії против проекту президента Гардинґа щодо приступленя Америки до Ліґи Народів. Сенатори Ла Фолет та Бора вже виробили собі пляни подорожий на ряд промов проти проекту.

Рівночасно з тим йде рух за організованем третої політичної партії, яка мазаби виступити при слідуючих президіяльних виборах.

ДЕБС КРИТИКУЄ ТЕФТА

Соціялістичний провідник Юджин Дебс мав оногді відчит в Нюарку, Ню Джерзі, на якому остро критикував Головного Суддю Злучених Держав Тефта зате, що сей побирає від фундації Карнеґі по 10,000 долярів в рік. Дебс домагався, щоби конґрес обжаловав Тефта за надужитє власти та скинув його з уряду.

ВПАВ З ПЯТОГО ПОВЕРХА І НЕ ЗБИВСЯ

Дж. Віоли, 5-літний хлопчина, що жиє при своїх родичах в Ню Йорку, забавляючися оногді на даху дому, похитнувся понад край даху та полетів в діл коміть головою. Коли мешканочі в домі люди побачили житину, що впала з воздуха на землю, вони зараз кинулися до лежачого хлопця. На їх здивоване хлопчина встав о власних силах на ноги і без труду поволіяся в товаристві котрогось зі сусідів до побідзького шпиталя, де лікарі ствердили, що упадок з пятого поверха закінчився для нього лишень зломаним суставом. Хлопчина пояснив щасливий конець своєї пригоди тим, що падаючи з даху, він падав на шнури, на котрих розвішують біля, щоби сохло; падаючи з одного шнура на другий, розвішений против поверхів, він ослаблював силу упадку так, що падаючи з послідного шнура на землю, він не падав зі більшою силою, як людина, що паде через один поверх.

ДЕ РОНД У ЛЬВОВІ

Бувший провідник плебісцитової комісії на Горішньому Шлеську, відомий з польських „повстань" ґен. Де Ронд приїхав до Львова, де його приняли польські власті з великими почестями. Ґенерал замешкав у Краківській Гостинниці.

СЛІДСТВА В СПРАВІ ГЛУШИХ СТУДЕНТСЬКИХ ЖАРТІВ

Стейтова прокураторія стейту Илинойс предожила вже великій лаві присяжних суддів висліди свого слідства над глупими студентськими жартами, яких жертвою мав пасти в 1921. році один студент, котрого тіло добуто недавно з озера. Прокураторія допускає, що наслідком подібних студентських жартів впав ще один студент. Обір на імя.

ЗРІСТ ЧИСЛА РОЗВОДІВ

Статистика илинойських судів показує, що число розводів за перші три місяці в 1923. році є розмірно до числа подруж два рази більша як воно було в році 1922. Припадає тепер в Илинойс один розвід на 5 подруж.

Підорвание інституції подружа, яке видно з отсеї статистики, звернуло загальну увагу суддів, священиків та ріжних суспільних діячів. Причину занепаду родини добачують з одного боку в змінах економічних умовах, а з другого в відступленню від старо-модного родинного життя з його науками та обмеженями.

Сторонники „старих, а добрих часів" показують, що в сьому стейті в році 1885. припадав один розвід на 17 подруж.

ПОЛЬЩА ХОЧЕ АВТОКЕФАЛЬНОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ В ПОЛЬЩІ

Волинська часопись „Українське Життя" у виданню з 29. го квітня с. р. повідомляє:

„Польський уряд посилає старшого урядника міністерства заграничних справ Станислава Гемпеля до патріярхського патріярха, щоб випросити у нього признане автокефалії (самостійности) православної церкви в Польщі.

„Перед Великоднем Польський сойм ухвалив асиґнувати на ту ціль один мілярд сімсот мілїонів марок".

НЕДУГА ПОЕТА МИКОЛИ ВОРОНОГО

Відомий наш поет Микола Вороний наслідком невідрадних відносин на еміґрації занедужав і опинився в лікарні. Після операції реконвалесцент покинув лічницю і є надія, що незабаром поверне до своїх обовязків лектора української драма лічної школи. Під цю пору стан здоровля Миколи Вороного значно поліпшився.

СОВІТСЬКА РОСІЯ І СХІДНА ГАЛИЧИНА

На сесії українського ВЦИКА Раковський виступив з промовою в справі Сх. Галичини; в своїй промові він між иншим сказав:

„Щоб перешкодити переведенню Польщею насильства над Східною Галичиною, український уряд 12. марта переслав державам антанти ноту з протестом. Проте наш протест не був принятий до уваги. Наша позиція в цій справі лишається незмінною. Ми, що висловлюємо загальну волю робітників і селян цілої України, знову підносимо протест против насильства, доконаного над робітниками й селянами Сх. Галичини". Раковський закінчив обвинуваченнями на адресу польських селян й робітників, вказуючи, що вони піддержують заборну політику й зраджують давні традиції польського революційного руху.

ЦЕРКВА НА УКРАЇНІ

Становище православної церкви на Україні під теперішню пору виглядає так: Православна церква розбилась на три течії. Першою течією є автокефальні прихильників російської церкви. Представником її являється в Київі митрополит Михаїл, призначений патріярхом Тихоном. Його недавно арештовано й вислано до Москви. Другу течію репрезентують прихильники української автокефальної церкви, на чолі якої стоїть митрополит Василь Липківський. В лютому він був заарештований большевиками. Третьою течією являється течія прихильників „живої церкви", яку до недавнього часу спеціяльно протегували і піддержували большевики. На чолі її як голова Всеукраїнського верховного управління стоїть Тихон, бувший епископ Воронїжський.

Політика большевиків до останнього часу, коли вони зайняли ворожі позиції до всякої церкви і релігії, висловлювалась в тому, що по містах вони піддержували всіма засобами живу церкву проти української й російської церкви. Прихильниками живої церкви в Київі большевиками віддано Покровський монастир. Переведено арешти ряду епископів і священиків, які не визнають живої церкви. Проте допомога большевиків в дуже незначній степені сприяла у творенню її впливів. Не зважаючи на большевицький терор, навіть по містах вплив живої церкви є мінімальний.

МОСКОВСЬКИЙ БОЛЬШЕВИЦЬКИЙ „УРЯД" ПРЕДЛЯГАЄ МИРОВУ РАДУ ДЛЯ ПОЛАГОДИ СПОРУ З ВЕЛИКОЮ БРИТАНІЄЮ

МОСКВА, 14. мая. — Московський большевицький „уряд" відповів на ультимат правительства Великої Британії, що він готовий полагодити всі спірні питання з Великою Британією мировим способом на переговорах.

Відповідь большевиків дуже мирова у змісті але ріжуча в тоні.

Большевики кажуть, що вони звернуть британські суда, які були захопили, але не признають, що вони мають права контролі біля свого берега на 12 миль, поки сього не вирішить інакше окрема міжнародня конференція.

Большевики не годяться також відкликати всі свої ноти до британського представника Гаджсона в Москві. Лише одну, кажуть вони, якої Гаджсон не хотів приняти, годяться вважати за неістнуючу.

Далі большевицький „уряд" жалує, що дійшло до висилання ультимату і від себе предкладає, щоби скликати світову конференцію представників московських большевиків і представництва Великої Британії, на якій можна би обговорити не лише спірні питання, які піднесено в ультиматі, але теж і управильнити загалом усі відносини між Великою Британією і Росією.

Відтак большевицький „уряд" заявляє, що правительство Великої Британії помиляється у многих закидах про пропаґанду московських большевиків на Сході. Він признає, що висилав гроші свому представникови в Персії, але заявляє, що Британці занадто підозраливі, коли думають, що большевики вже не можуть мати іншої цілі кромі пропаґанди. Большевицький „уряд" каже, що він має право вести там свою власну політику і не обовязаний підпирати британської політики.

Потому большевицький „уряд" каже, що він не бере на себе одвічальности за „комінтерн" (комічний інтернаціонал).

Большевики кажуть, що хотять переговорювати з Анґлією у справі захоплених ними анґлійських суден і заплатити відшкодоване родинам тих кількох Британців, яких убили, коли рівночасно Велика Британія згодиться заплатити відшкодоване за увязнене Росіян в Анґлії і Індії.

Опісля большевицький „уряд" заявляє, що ультимати се не спосіб для вирішення спорів між державами, що Росія вміє оцінити значіне торговельної умови з Великою Британією, але каже, що й Велика Британія має з неї користь.

ШВАЙЦАРСЬКА ВЛАДА УВЯЗНИЛА МОЛОДОГО РОСІЯНИНА У ЗВЯЗИ З УБИТТЕМ ВОРОВСЬКОГО

ЖЕНЕВА, Швайцарія, 14. мая. — Сюди приїхав нині в Лозанни суддя Пепертіюс та арештував молодого Росіянина, котрий, як кажуть, вислав був лист до Маврикія Конрадія, котрий убив минулого четверга большевицького комісаря Воровського.

Лозанська поліція перешукала домівки кількох членів хутешньої російської колонії, але безвислідно.

БОЛЬШЕВИКИ ПОВЕЗУТЬ ВОРОВСЬКОГО ДО МОСКВИ

ЛОЗАННА, Швайцарія, 14. мая. — Большевики перевезуть тіло убитого тут їх комісаря Воровського до Москви, де уладять йому парадний похорон.

РОСІЙСЬКА ПРАВОСЛАВНА ЦЕРКВА БЛАГОСЛОВИЛА СИ АРМІЮ НА ВІЙНУ

МОСКВА, 14. мая. — Найвисша рада російської православної церкви вислала братерський поздоров Кантерберійському архиепископови, голові церкви усієї Анґлії.

Ся рада каже, що російська православна церква вславила тепер як колись-буть.

Вона теж заявляє, що якби другі держави прийшли війною на Росію, так російська православна церква благословила би російських жовнірів, що ішли б боронити Росію.

БОРОТЬБА ПРОТИ ФРАНЦУСЬКОЇ ОКУПАЦІЇ РУРЩИНИ

ДЮСЕЛДОРФ, Німеччина, 14. мая. — Тутешня французька окупаційна влада заявляє, що Німці уживають водних мін, щоб унеможливити французам перевіз угля з Рурщини.

В місточку Форен біля Коблєнц Німці висадили у воздух льокомотиву земляничого поїзду. За се Французи увязнили посадника міста і 5 других урядників.

ПОМЕРЛА ЖИНКА ПРЕЗИДЕНТА МАСАРИКА

ЛОНДОН, 14. мая. — З Праги, столиці Чехо-Словаччини, повідомляють, що там померла в суботу вечір жінка президента чесько-словацької республіки, Шарлотта Ґеррі Масарик.

Дня 1. мая с. р. потерпіла вона паралітичне поражене, а 12. с. м. померла, проживши 72 роки.

Вона була донькою американського Нюйорка з Бруклина в Злучених Державах.

НІМЦІ ВИЛИЛИ НАЙБІЛЬШИЙ У СВІТІ ДЗВІН

БЕРЛІН, 13. мая. — В Апольда коло Веймару вилито дзвін для катедри в Кельн, котрий важить більше як 27,700 а високий 11 стіп.

Дзвін називається „німецький дзвін Рену". Його творець Гайнріх Ульрих виконав його в температурі 1,400 степенів Цельзія з міди (78%) і цини (22%).

Голос дзвона має бути дуже чистий.

Се найбільший у світі дзвін в службі.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents the copy.

One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.		В Джерзи Сити і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

ПЕРЕДПЛАТА. Поодиноке число три центи.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
Телефон „Свободи" 698 Montgomery. Рез. У. Н. Союза! 1838 Montgomery.
Не оголошення рукописи не відповідає.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ПРИГАДКА, НЕ РАХУНОК.

Після звітів, предложених поліційному департаментови в місті Ню Йорку, за місяць квітень погибло на вулицях сього міста від одних автомобілів 89 людий. Кромі сього за той самий час покалічено там 2,727 людий в уличних випадках з автами.

Дуже повчаючі теж перечислювання причин сих випадків. І так: 25 дітий вбито, а 414 ранено тяжко підчас переходу вулиць не на розі, а на середині блоку; 3 дітий вбито, а 32 ранено підчас випадків, які трафилися автам, на котрі діти впросилися підвезтися; 6 дітий вбито, а 216 ранено наслідком того, що діти бавилися на вулиці на дорозі автів. Замітно теж, що богато випадків з автомобілями буває, коли люди зходять з трамваїв та попадають під автомобілі; богато гине або калічиться через неувагу на автомобілі на перехрестях; богато дітий паде жертвою, ідучи дорогою на колісцях, а дозрілі, ідучи роверами. Коли сим жертвам можна приписати в вину якусь неувагу, то вже не можна приписати її тим численним жертвам автомобілевих випадків, які погибли або понесли покалічення через те, що їх вдарило авто, яке поховзнулося, ідучи мокрою дорогою без ланцюжків, або тим, котрих вдарив автомобіль, заїхавши якось на хідник; або тим, на котрих попадали тягарі з проїзджаючих троків; і т. д. другим.

Коли читати сю статистику нещасних випадків, спричинених автомобільним рухом, так і приходить на думку запит: Кілько з тих соток жертв одно-місячного життя в великому модерному місті в хвилі смерти чи покалічення обезпечили свої родини на такі власне случаї, як отсі, що їм трафлялися? Кілько батьків забезпечило свої діти перед утратами, які для них вийдуть з нещасних випадків для дітий? Словом, кілько з них тямило за те, що, живучи серед убийчої комунікації, треба забезпечувати себе й свою рідню на случай нещасних випадків, які серед даних комуніканційних умов є зовсім природними явищами?

ЗАДЛЯ ОБЄДНАННЯ ГАЛИЧАН З ВОЛИНЯКАМИ.

Волинська газета „Українське Життя" займається тепер часто справою зближення між Галичанами і Волинцями (із західної Волині, що під забором Польщі), яких, так сказати, ділить так званий тепер „сокальський кордон", себто передревоюційний австрійсько-російський кордон, який оставив по обох боках відмінні традиції чужих окупацій, що тривали довгі літа.

Одною з доріг зближення між обома українськими краями може бути галицька Просвіта.

Сю справу піднесла власне газета „Українське Життя", яка з того приводу пише в статті п. з. „Східна Галичина і ми":

„Українці Галичини — це тепер такі-ж як і ми безправні громадяне Польщі. Не було би між нами й ними жадних ріжниць, колиб не те, що Галичане вже й до війни жили з тими-самими Поляками; знають їх прийоми на „знішене Русі"; та вспіли під австрійською владою більше освідомитись і зорганізуватись. Вони і тепер не богато собі роблять з польських кривд та гадаєів, а працюють спокійно над піднесенням культурно-освітного уровення і свідомости народу з кріпкою вірою, що змаганне цілого українського народу до незалежного життя скоріше чи пізніше, а всетаки увінчається успіхом.

„Найбільшим лихом народу була завсіди темнота і несвідомість. Галичане розуміють це краще як Українці на всіх наших землях і всю свою енергію вкладають на поширене і скріплене культурно-освітних товариств.

„Війна внесла велике замішанне в налажену колись працю і збайдужіне громадянства до освітної праці. Це одначе треба завдячувати у великій мірі тим надіям, якими кормлено його за останні роки, що хтось йому поможе. Колиж остаточно показалось, що всякі надії на когось — це миляні баньки, народ знов пробуджується і стає активно до праці.

„Галицька „Просвіта", що від многих літ веде провід в освітному руху в краю, вживає всіх засобів, щоби згуртувати наново все громадянство в читальнях „Просвіти". „Просвіта кличе також і нас до праці і голос її мусить найти належний відклик у кожного Волиняка. Одна недоля нас вже, одна мета стоїть перед нами.

„На жаль, досі ми ще не зовсім готові до повного зрівноваження й удосконалення праці. Там „Просвіта" має вже свої традиції, свій певний кріпкий і випробований плян організації. [illegible] стоїть Головний Виділ „Просвіти", [illegible] філії „Просвіти" на повіти, а тих уже гуртують тисячі читалень „Просвіти" по цілому краю. Мало там відомих сіл, де не було-б читальні. У нас такої організації немає. Кожна „Просвіта" являється у нас самостійним товариством і кожна працює як знає. Немає якогось центру, що обєднував би всіх культурно-освітний рух. Разом з тим ми ще не маємо дісного звязку з „Просвітою" в Галичині (у Львові) і досі не надоумились користати з довголітніх культурно-освітних набутків сусідуючої частини нашого народу.

„Надіємось, що наші „Просвіти" звернуть тепер на це пильнішу увагу і обєднанням культурно-освітної праці дадуть почин до обєднання Галичини і Волині на всіх царинах суспільного життя. Наше-ж громадянство відкликнеться на заклик „Просвіти" і за його вказівками та радами працювати-ме на скріплене своїх сил для більшої відпорности на напасти та для боротьби за свої ідеали".

В. Будзиновський.

СТАРИЙ ПІЄМОНТ УКРАЇНИ.

Ще за небіжки Австрії говорено, що Галичина — Піємонт України.

Що таке, той Піємонт?

То північно-західна частина нинішної Італії, котра колись була окремою, самостійною державою. Проте частини Італії стогнали в ярмах чужоплемінних держав. З Піємонту ішла пропаганда думки звединеня всіх італійських земель в одну самостійну державу і Піємонтська армія висвободила більшу часть тих земель, та угрунтувала вільну італійську державу, обіймаючу майже цілий італійський півострів. Згодом ся Італія загорнула ще Льомбардію і Венецію; в р. 1918 дістала решту італійських земель, що були при Австрії. До цілковитого зведнення італійських земель у власній державі, ще хибує одна Савойщина, котра покищо (!) належить до Франції.

Колиж тепер хто яку иншу землю називає Піємонтом, приміром Галичину Піємонтом Українців, то тим хоче коротко сказати, що: 1) Галичина є постійним гніздом української думки державної; 2) що се стремлінне Галичан до власної державности не є партикуляризмом або обмеженим своє стремлінне на територію Галичини, але що український націоналізм Галичан обіймає всі українські землі. Пропаганда думки власної державности по всіх українських землях виходить з Галичини і Галичани і будуть доводнедення соборної української думки державної не дивлячись, що про се думають позагалицькі землі України.

Розберім, кілько в сім вискази правди. Чи Галичина справді Піємонт України? Як є нині тепер, то чи буде в будучнині і в якій мірі?

Щоби на сі питання відповісти, сягнім в нашу бувальщину, але далеко, далеко в зад. Сягнів аж до накорінка української державної думки, щоби пізнати, який в Галичині грунт для українського іредентизму. При сім не забуваймо, що що тепер оно Галичина була одним політичним тілом разом з Волинию, котре нині звемо Західною Україною. Супроти того, сягаючи так далеко в зад, замість говорити про одну Галичину, будуговорити про всю Західну Україну.

З того, що знаємо про утворенне першої соборноукраїнської держави з осередком в Київі, виходило би, що мала держава племени Полян в околици Київа була першим Піємонтом України. Але з тої історії знаємо й те, що князі Полян і помічники князів в будівництві соборноукраїнської держави не були Полянами. То взагалі не були Українці, але чужинці — Варяги. Варяжського роду був весь кістяк і мозок держави Полян; варяжського роду були ті, що землі українських племен зєдинили в одну українську державу і ті племена змішали в один український народ. Отже не Українці Київщини були тоді Піємонтом України. Ними були чужинці. Соборноукраїнська державна думка не була плодом духа східних Українців. Вона скільчилася в головах варяжських заволоків. Не знаючи ще давнійшої історії Київщини, не знаємо також, чи взагалі держава Полян, чи держава самої Київщини була плодом власного духа населення сеї держави — ядра першої Соборної України. Сего не знаємо, бо нам в відомо, коли то Варяги прийшли до Київа, що їх завело туди і як вони заснували державну владу над Полянами. Отже й не знаємо, чи бодай тіснійша київська держава була випливом державного хисту Полян.

Безперечним Піємонтом України Подніпрове стало за князя Володимира Великого і було ним до смерти князя Ярослава Мудрого. За їх панованням (980—1054) всі землі України-Руси зєдинені в одній власній державі. Оба князі пильнували, щоби від Соборної України не відкришився ні кусничок а найбільше дорожили Україною Західною! Разом з Ярославом Мудрим пішла в могилу також соборноукраїнська державна думка східних Українців. Ся думка й до нині на Подніпрові не воскресла. По Ярославі тілько десь колись проявлявся партикуляризм Дніпрян; були проблиски тіснійшого націоналізму, проби відбудови власної державности, але обмеженої на область Київщини. Про Західну Україну там вже ніхто й не думав. Згодом і партикуляризм заглух. На Подніпрові не стало Варягів, тих двигарів соборноукраїнської державної думки, а в самих Дніпрян ся думка ще не одушевляла.

Подивімся, як під сим зглядом було в землях західноукраїнських, в котрих державне житте скільчилося і по утраті безпосередної звязи з Київом розвивалося — без помочи Варягів!

Захід України не був безпосереднім сумежником диких степових орд, отже вони заходу не руйнували так постійно, як дніпрову часть. Народ Заходу був густійший і ліпше заголодований. Міста були великі, многолюдні, богаті. Громади менше ніж на Подніпрові вторкалися в княжі і державні діла. Тимто сила і влада князів Заходу буйнійшаі, державне житте було сильнійше і довше. У племен Заходу України взагалі було більше державного духа і державної думки. Чому саме так, — не знаю, але так було, свідчать вісти про первовік нашого народу і його дальша історія аж по нинішний день. Перед утвореннем першої соборноукраїнської держави на цілім її просторі жили цілком самостійні племена, подібні до себе лиш тим, що говорили українською мовою. Кожде племя жило під власним князем. Першими князями, що в початках 6-сотих років зібрали в своїх руках більше племен і тим утворили першу із звісних нам українських держав, були князі тої части Дулібів, що звалися Волинянами. Під князем міста Волині на устю Гучви в Буг, були князі инших племен пізнішої Західної України. Від арабського письменника Масуді знаємо, що племена Волиняни були підчинені инші племена, бо у нього був король, котрого слухали инші королі. Один князь Волинян звався Маджаном. Пізнійші князі перенеслися з Волині в Червенські Городи. Ся волинська держава розлетілася в роках 6-сотих. Мабуть знищили її Авари і поодинокі племена держави знов стали жити окремо, під власними князями. Що Волиняни були в тих часах вже на високій степени громадського розвою, свідчить звістка переказана старим баварським географом, що численна славянська галузь, Бужани жили в 250 городах. Можливе, що була також державка скована з окраїнних західних українських племен під князями в Перемишли.

Наведені вісти свідчать, що західнаукраїнські племена заснували більшу державу раньше східноукраїнських Полян. Ще й до того Волиняни заснували свою державу самі. Вона була плодом власної внутрішної сили і волі народу, наколи київську державу князі Поляни заснували насильством і чужинцями, бо при помочи варяжських затяжців. Мабуть в сусідстві давної волинської, була також самостійною державою пізнійша Холмщина (тоді „Червенські Городи"). Літопись з 10-сотих років говорить про Червінські городи, що граничать з Волинию. Можливе, що по упадку Волині Червенські городи стали державним осередком для західно-українських племен.

Коли по смерти Ярослава Мудрого Соборна Україна розкришилася на кілька самостійних держав, то все таки в українськім народі соборноукраїнська думка дальше жила:

1) в тій думці, що весь простір заселений Українцями, то одна „українська земля";

2) що в поодиноких волостях тої землі мають право княжити лише члени української династії: наслідники Олега;

3) що кождий Олегович має право до якоїсь волости України.

Сі думки найкармантнійше проявлялися в Західній Україні. В „Слові о полку Ігоря" називали на нітку горячого соборноукраїнського патріотизму. Автор „Слова" каже Українцям боротися не за самих князів, але за Україну, за „землю руську". В тій пісни самі князі проливають свою кров за українську „землю". Автор сеї, глубоким соборноукраїнським патріотизмом овіяної пісни був — Галичанин.

Князі Галичини, по утворенню держави Галицько-волинської князі Західної України були по найбільшій части горячими українськими патріотами, ще й соборноукраїнськими. Галицькі князі турбувалися не лиш долею своїх власних волостий але ще й думали про те, щоби Східну Україну спасти від її ворогів і увільняти від чужинецького панования.

Половці були постійними руйнниками Східної України. Василько, від р. 1092 князь Теребовлі, по осліпленю говорячи сповідникови про свої давні наміри, сказав: „Піду, думав я, на Половців. Або здобуду собі славу, або головою наложу за українську землю".

При згаді про сего Василька зверну увагу на дуже характеристичну ріжницю між державним змислом Галичан і Українців східних. Княжі міжусобиці в Галичині, о скілько вони були, не були такі завзяті і звірські, як на Подніпрові. Звичайно між галицькими князями їх цілком не було. В Галичині брати, чи инші свояки звичайно княжили в згоді і порозумінню, свідомі того, що поодинокі княжі волости є органічними частинами одної української землі. Від р. 1084 Галичиною правлять згідно три сини Ростислава, по смерти одного, два: Володар і Василько. Під їх панованнем Галичина бувала сильною і цвитучою державою. Пізнійше Данило і брат Василько були одна душа в двох тілах. Що Данилом кермувало не лиш братне серце, але й думка про добро української землі, свідчить його повздержливість супроти галицького Мстислава. Данило стратив був одідичену по батькови Галичину, в котрій Мадяри посадили свого королевича. Данило, угрунтувавшися на Волини, силкується відвоювати решту своєї „отчини", себ то Галичину. Але, коли Галичину захопив Мстислав — князь український, Данило залишає боротьбу за Галич, ще й помагає Мстиславови в кождій його скруті і бере Галич аж по смерти Мстислава. Тоді, сполучивши Галичину з Волинию, править спільно з братом Васильком; править справді як брат з братом.

В Східній Україні не було приміру такої згідности князів і нема сліду, щоби князі Подніпровя ішли Галичині з помочию проти чужинецького панованя. В р. 1188 Галичину захопив угорський король Беля III і в Галичи посадив свого намістника. Коли Галичани стали бунтуватися проти панованя чужинців Літописець каже: „Угри же відаше лесть галичькую, а же Галичани ищуть собі князя руського". Галичани тому хотіли мати князя „руського", бо через особу такого князя Галичина лишалася далі частиною одної української землі. Київський митрополит підбирав князів Подніпровя, кажучи до князів Рурика і Святослава: „От чужоплемінники забрали вашу отчину. Тарто би вам поклопотатися, щоби її відобрати". Князі Київщини се патріотичне упімненне впустили одним ухом, другим випустили, бо соборноукраїнської думки у них не було.

Повна соборно-українська думка найвиразнійше проявлялася в „збиранню" поодиноких українських земель під владу одного князя. Се було конечне щоби з поодиноких ліній української династії не витворилася більше число самостійних династій, з їх волостий цілком окремі держави, з населення сих держав окремі нації. Таке сталося, приміром, з Німцями Голяндії, котрі, відірвані від державної звязи з Німеччиною, живучи окремим державним життєм, розвинулися в окремом голяндську націю. По довгім розбитю української держави діло нового зєдинення розпочав князь Західної України, галицько-волинський Роман. В сій роботі мав сильне поперте власної землі, бо в Західній Україні ще жила думка української соборности. В діла Східної України вмішувався тоді суздальський князь і побільшував анархію. Щоби усунути безладдє і чужу руку, Роман пішов в р. 1201 на Київ і посадив там свого підручника. Соборна Україна була вже майже відбудована. Роман загадав скликати собор українських князів, щоби, як се робили німецькі князі, вибрали одного верховного князя на всю Україну. Смерть Романа в р. 1205 розвалила його будівлю.

(Конець буде).

ТВОРИ
БОГДАНА ЛЕПКОГО
В ДВОХ ТОМАХ.
(Нове видання).
Галицька Накладня Якова Оренштайна видала в Німеччині твори Богдана Лепкого в двох великих томах (оба томи обіймають майже такими сторін великої обсяги). Перший том обіймає поезії; другий оповідання.
Видання розкішне на гарному папері.
Се видання можуть дістати в книгарні „Свободи".
Оба томи разом коштують без оправи $4.25, в оправі $5.50.
"SVOBODA",
83 Grand Street. Jersey City, N. J.

ПОЛЬЩА ХОЧЕ СУДИТИ ЮЛІЯНА РОМАНЧУКА ЗА ДЕРЖАВНУ ЗРАДУ.

(Від власного кореспондента).

Юліян Романчук — се найстарший з українських народніх діячів в Галичині.

Уродився в 1842 р. отже має тепер 82-ий рік життя.

Перший раз вибрано його послом галицького сойму в 1883 р., отже перед 40 роками.

Та хоч старий літами, Юліян Романчук духом належить до борців за Соборну Українську Державу, що зазначує при кождій нагоді.

Останній його виступ, се акт присяги, яку він провів українським зборам 18. марта 1923 р. на площі св. Юра у Львові у відповідь на рішенне Ради Амбасадорів про прилучене Галичини до Польщі.

Ся присяга, яка нагадує легендарну присягу Швайцарців проти ярма Габсбургів у драмі Шіллера „Вільгельм Тель", звучала:

„Ми, український нарід, присягаємо, що ніколи не признаємо панування Польщі над нами і використаємо кожду нагоду, щоби скинути зненавиджене ярмо польської неволі і зєдинитись з великим українським народом в незалежній, всі українські землі обнимаючій українській державі".

За сю присягу польський суд розпочав тепер слідство проти Юліяна Романчука, обвиняючи його за злочин державної зради, сповнений тим, що він провів зборам ту присягу.

Польща з радости, що головні держави антанти признали їй ті східні границі, які вона хотіла, видно до решти втратила і розум і сором.

Бо инакше не можна собі пояснити зарядження судового слідства проти Юліяна Романчука!

Допустім, що Юліян Романчук буде засуджений за державну зраду.

Засуд мусів би звучати: кара смерти або в найліпшім разі довголітна вязниця.

Кара смерти або довголітня вязниця на 82-літнього українського патріота, який сказав голосно те, що думає і при кождій нагоді заявляє цілий український нарід!

Допустім, що польський суд засудить Юліяна Романчука на кару смерти або довголітню вязницю.

Невжеж Польща думає, що український нарід спокійно прийме такий присуд, що не стане в обороні свого найстаршого діяча, що не ужиє всіх способів, щоби примусити Польщу випустити його на волю?

І чи Польща не уявляє собі, яке се вражінне викличе в цілім культурнім світі, коли часописи принесуть відомість з написом:

„82-ЛІТНІЙ УКРАЇНСЬКИЙ ПАТРІОТ ЗАСУДЖЕНИЙ ПОЛЬСЬКИМ СУДОМ ЗА ДЕРЖАВНУ ЗРАДУ!"

Коли 82-літний старець готовий на тюрму і смерть за народню справу, то се найліпше свідчить, по чиїй стороні право і справедливість!

Інтереси держав антанти поки-що звязані з інтересами Польщі. Але навіть ті самі правительства держав антанти, які підпирають Польщу, знають, що право і справедливість не по стороні Польщі, а по стороні українського народу.

Нехай Польща компромітується далі!

Ми певні, що кінець кінців Польща таки не посміє зробити нічого злого Юліянови Романчукови, а тільки скомпромітується, тягнучи його перед суд.

При тім нехай Польща тямить, що на сторожі особи Юліяна Романчука стоїть весь український нарід!

Прага, 27. квітня, 1923. **Др. Михайло Лозинський.**

ШЕВЧЕНКІВСЬКИЙ КОНЦЕРТ В МОСКВІ

Дня 10., 11. і 12. березня українська кольонія в Москві святкувала роковини смерти Т. Шевченка. Клюб імени поета на Тверській улиці відвідало більше як 10 тисяч українського громадянства: офіційні посольство України, представництво при Народному комісаріяті освіти, представництво Всеукраїнської ради народнього господарства; неофіційні: артистичні гуртки, студентські громади і т. д. Свято складалося із читання рефератів про Тараса Григорович і концертного відділу. Посеред громадян треба відмітити: В А. Гадзінського — доклад про Шевченка, кобзаря В. Шевченка, артистку Нетренко (Петербурської Маріїнської опери). О. М. Конаря, предст. державного видавництва. професу та студентство партійних вищих шкіл Москви. На роковинах провадилась і досить невдалу збірка на повітряну фльоту. Місцева преса поставилась до українського свята індеферентно: офіційні „Известія", партійна „Правда, газетний листок „Рабочая Москва", і др. не вмістили доставленого в ті редакції інформаційного матеріялу про свято. 11-го в театрі Дубинина також відбулося святкування роковини. Були прочитані доклади, виставлено „Назаря Стодолю" і улаштовано, від р. 1092 князь Теребовлі, по осліпленю говорячи сповідникови про свої давні наміри, сказав: „Піду, думав я, на Половців. Або здобуду собі славу, або головою наложу за українську землю".

При згаді про сего Василька зверну увагу на дуже характеристичну ріжницю між державним змислом Галичан і Українців східних. Княжі міжусобиці в Галичині, о скілько вони були, не були такі завзяті і звірські, як на Подніпрові. Звичайно між галицькими князями їх цілком не було. В Галичині брати, чи инші свояки звичайно княжили в згоді і порозумінню, свідомі того, що поодинокі княжі волости є органічними частинами одної української землі. Від р. 1084 Галичиною правлять згідно три сини Ростислава, по смерти одного, два: Володар і Василько. Під їх панованнем Галичина бувала сильною і цвитучою державою. Пізнійше Данило і брат Василько були одна душа в двох тілах. Що Данилом кермувало не лиш братне серце, але й думка про добро української землі, свідчить його повздержливість супроти галицького Мстислава. Данило стратив був одідичену по батькови Галичину, в котрій Мадяри посадили свого королевича. Данило, угрунтувавшися на Волини, силкується відвоювати решту своєї „отчини", себ то Галичину. Але, коли Галичину захопив Мстислав — князь український, Данило залишає боротьбу за Галич, ще й помагає Мстиславови в кождій його скруті і бере Галич аж по смерти Мстислава. Тоді, сполучивши Галичину з Волинию, править спільно з братом Васильком; править справді як брат з братом.

В Східній Україні не було приміру такої згідности князів і нема сліду, щоби князі Подніпровя ішли Галичині з помочию проти чужинецького панованя. В р. 1188 Галичину захопив угорський король Беля III і в Галичи посадив свого намістника. Коли Галичани стали бунтуватися проти панованя чужинців Літописець каже: „Угри же відаше лесть галичькую, а же Галичани ищуть собі князя руського". Галичани тому хотіли мати князя „руського", бо через особу такого князя Галичина лишалася далі частиною одної української землі. Київський митрополит підбирав князів Подніпровя, кажучи до князів Рурика і Святослава: „От чужоплемінники забрали вашу отчину. Тарто би вам поклопотатися, щоби її відобрати". Князі Київщини се патріотичне упімненне впустили одним ухом, другим випустили, бо соборноукраїнської думки у них не було.

Повна соборно-українська думка найвиразнійше проявлялася в „збиранню" поодиноких українських земель під владу одного князя. Се було конечне щоби з поодиноких ліній української династії не витворилася більше число самостійних династій, з їх волостий цілком окремі держави, з населення сих держав окремі нації. Таке сталося, приміром, з Німцями Голяндії, котрі, відірвані від державної звязи з Німеччиною, живучи окремим державним життєм, розвинулися в окремом голяндську націю. По довгім розбитю української держави діло нового зєдинення розпочав князь Західної України, галицько-волинський Роман. В сій роботі мав сильне поперте власної землі, бо в Західній Україні ще жила думка української соборности. В діла Східної України вмішувався тоді суздальський князь і побільшував анархію. Щоби усунути безладдє і чужу руку, Роман пішов в р. 1201 на Київ і посадив там свого підручника. Соборна Україна була вже майже відбудована. Роман загадав скликати собор українських князів, щоби, як се робили німецькі князі, вибрали одного верховного князя на всю Україну. Смерть Романа в р. 1205 розвалила його будівлю.

(Конець буде).

THE MEDICAL CENTER

Наші читачі певно бачили в недільних часописях з 29. цвітня, велике оголошення, поясняюче вигоди які дає Medical Center під ч. 231 W. 51st St., для людий, котрі потребують медичної услуги а не суть в стані за них заплатити спеціялістів, котрі булиб в змозі привернути їх до здоровля.

Услуги які предкладає Medical Center суть так великі, що читачі сього оголошення можуть дивитися скептично про правдиву вартість його, та однак особисті відвідини нашої лікувущої Клеркоснікоть кождого о правдивости нашої оферти.

Довгі приватні розмови з пацієнтами, так як вони приходять, вповні переконало відвідуючих нашу Інституцію, зглядом вартости цієї нашої інституції як також о сумлінности докторів котрі для сеї справи посвячують їх час і знання. Всі пацієнти особно вишитувані висказали свою повну satisfaction щодо лічення і услуги яку одержали, а що більше, про осягнені результати. Ми бачили деякі слабости лічені місяцями деякими спеціялістами без жадного результату а котрі були вилічені протягом пару днів курації в Medical Center; лічення перше без результатів коштувало трубі гроші, натомяст коли лічение і результат в Medical Center коштувало дуже мало.

Нам дуже мало повторити, що Medical Center є зорганізований фільантропним, котрих гуманною метою є прийти в поміч людям які через незнання дістаються в руки несовісних. Оплата $1.00 становить часть покритя, а загальних видатків інституції. Коли пацієнт є так хорий що потребує два або три лічення денно, той $1.00 оплачує всі лічення протягом дня.

Medical Center лічить спеціяльно хороби крови, шкіри, нирок, міхуря і другі полово-мочеві хороби.

Завідатель Dr. Joseph Broadman заручує поширене лічение так що буде так дешево як є можливо. Кождий буде витаний там рад а оплата та сама $1.00 для кождого пацієнта.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

НОВІСТЬ! НОВІСТЬ!
Для Народних Домів, читалень як також і приватних хат.
ВЕЛИКИЙ КОЛЬОРОВИЙ ОБРАЗ
28x22 ЦАЛІВ
БОГУН ПІД БЕРЕСТЕЧКОМ
1651 Р.
репродукція славного малярa Івасюка.
ЦІНА $2.00.
Замовлення слати на адресу:
SVOBODA,
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ПАНЬКО КУЛІШ НА ВОЛИНІ

На Волині короткий час проживав також третій побіч Шевченка і Костомарова, визначний український письменник, Панько Куліш.

Куліш приїхав на Волинь в лютому місяці 1841 р. як учитель російської мови у дворянській школі в Луцку. Кулішеві було тоді 22 роки. Він ще й не покінчив університету, то щоби добути собі прожиток, мусів іти на учительську посаду.

Директором луцької школи був Іван Хильчевський, родом з Чернигівщини, фільольог та історик. Він заслужився для Луцка тим, що зібрав при своїй школі велику бібліотеку, на 15,000 томів із книг, які конфіскувано волинським магнатам по польськім повстанні 1831 р. Куліш не тільки товаришував з Хильчевським, але й став його щирим приятелем. Хильчевський на десять років старший від Куліша, мав на свого товариша великий вплив та повернув його до українства. В дуже великій мірі треба подякувати Хильчевському за напрямок діяльности Куліша в перший її період. Сам Куліш висловив за це Хильчевському велику подяку і присвятив йому поему „Настуся" 1861 р. В посвяті до поеми Куліш пише:

Як з тобою ми зустрілись
На шляху широкім,
Ти заглянув мені в душу
Своїм добрим оком;
І порадив мені щиро
Кулиш вправдивий...
Довго йшов я та прибився
До рідної хати.

Посвята кінчається такими словами:

А ти, друже мій Іване,
Лишенько моє лаю,
Що колись порадив щиро
Мене серед шляху.
За порадою твоєю
Я прибились до хати, —
Годі по світу блукати,
Дороги питати.

Куліш користувався пильно великою бібліотекою луцької школи. Між иншим було там повне видання творів Вольтера. Скоча у французькій мові. Куліш знав тільки початки цеї мови, але в Луцку став читати богато і по трох місяцях вивчив уже французьку мову та прочитав твори великого письменника. Куліш дивував Хильчевського незвичайною легкостю своїх літературних робіт: протягом кількох годин списував цілі сторони гарним почерком, без ніяких поправок. Куліш також рисував побутові сцени і портрети. Так раз підчас прогульки оба приятелі зустріли родину полковника Д.; і сам полковник і його рідня були дуже малого зросту. Куліш, як вернувся з прогульки, нарисував їх усіх у виді курочок з малим когутиком на переді і підписав: „Луцька маніятурна аристократія".

Між знайомими Хильчевського було чимало Поляків, з якими він познайомився серед скучного життя малого міста і познайомлював також товариша, що жив з ним на одному мешканню. Живий Куліш умів найти час і на всяку розраду. Між иншим він влюбився у дві панночки, які називав № 1 і № 2, але не міг рішитись, котру вибрати; більше подобався йому № 1, — своячка бувшого професора хемії в київськім університеті Зиновича, що жив у Луцку.

Хильчевський щиро любив Куліша. „Він нагадував йому Лівобережну Україну. Куліш все говорив гарною українською мовою, якою рідко хто з інтелігенції говорив тоді на Волині. Оба приятелі були вдоволені долею і почувалися щасливі.

Але в середині року до Луцька назначено нового „смотрителя" до школи, якогось Глибоцького з Чернигова. Це була людина несимпатична, мало освічена. Він вніс розлядля до школи. Куліш нераз вів з ним острі спори. „Я не люблю горячого куліша", злобно жартував Глибоцький. „Бо собаки не люблять горячого!", — відповідав Куліш.

Боротьба зачалася з того, що смотритель зробив закид бібліотекареві. Хильчевському що він Куліша залишає самого в бібліотеці. Але згодом показалось, що смотритель бере від учеників хабарі. Тоді учителі подали до шкільної влади прошення увільнити їх школу від такого педагога. Результат був такий, що Глибоцького забрали з Луцка, але також Хильчевського деградували у службі, а Куліша переведено до Києва. Так і Куліш виїхав з Луцка в грудні 1841 р.

Куліш жив ще й вдруге на Волині. В серпні 1845 р. його назначено старшим учителем гімназії у Рівному. На жаль про цці часи не повелось нам покищо найти ніяких вісток.

І. Крипякевич.

К. Л. МОСКОВСЬКА КУЛЬТУРА
(Замітка).

Для наших „землячків", що щей досі ходять засліплені „сяйвом" московської культури, необхідно було б ознайомитися з тими джерелами, з яких вона повстала й черпає свою силу ще й до сього часу. Маю намір подати коротко деякі фактичні помічення, що до тих джерел, проти чого, гадаю, не зможуть заперечити найбільші прихильники московського кольоса. Тенденція проявлювати фізично й використовувати духову енергію поневолених, червоною ниткою приходить через усі етапи культурницького розвою Московщини. Початок цього виник із давнини сивої, ще з того часу, коли Андрій Боголюбський погромив Київ і пограбував бібліотеки українських монастирів. На більш організовану стопу справу духовного обкрадання України поставив Петро Перший, а потім — Катерина Друга. Тоді-то одночасно з репресіями, посипалися на Україну „укази" про висилки до Москви наших культурних діячів, яких там старалися як найширше використати. Спочатку таких культурних робітників навіть досить добре оплачували, але вже згодом, коли створився прибід „самодержавного благоденствія", уряд уже не потрібував клопотатися про свою культуру, бо вона росла сама собою в наслідок того самого „благоденствія". Завдяки безмежному насильству над людьми не московського походження, ті люди мимоволі вливалися в московське море і творили т. зв. „русскую культуру". яка в своїй психиці була цілком чужою для того-ж „русского" народа. Виключаючи третерядних письменників, усе инше, що уявляло собою літературу й мистецтво, більшість складалося з чужинців. Навіть перший основоположник науки московського мовознавства — Даль, є не Москалем, а Німцем. Не дивно, що в час революції, московський робітник та селянин з такою стеклою люттю громив картинні галереї й роспалював огнища творами московських клясиків. Зрозуміло, що все те міг робити лише останній варвар і то — варвар який чув себе ображеним. І коли приходилося де чути слово „інтелігент", то воно в устах варвара звучало не менш „мельодійно", як — падлюка. Московський народ не потрібує собі культури і той, хто намагається бачити в Москалеві прийдешнього Месію, коли не опиниться в руках „охранника", спочине в льохах „чрезвичайки". Так каже нам минуле і сучасне про цього дивного, на жаль великий, сусідського народу.

Нарід імяборжець, нарід богохульник, нарід гнобитель і одночасно, визволитель — ніколи не мав у собі почуття національної свідомости, як і пошанування такої свідомости инших, підвладних йому, націй. Власна свідомість легко замінялася офіційним „патріотизмом" під знаком „русского штика", а все инше було лише — „хохли", „ляхи", „босурмани", „чухни" і т. и і т. д.

Їх війна з міліонами жертв і насильств — „освобожденіе славян", їх революція з потоками невинної крови — „освобождающая революція". В них Толстой — геній, пророк і наставник він-же і — „контрреволюціонер", „подлец" і „негодяй"... Вчорашня „Богородиця" з Кронштадта, сьогодня ходить по московських вулицях „задрав високо юпку"...

І, от, отакий-то нарід уже на передодні революції хвилився своєю літературою й мистецтвом, що дійсно було варте найбільшої заздрости любого европейського народу. Одні імена його варті! Література: Амфітеатров, Блок, Белий, Бальмонт, Гумільов, Короленко, Бунін, Купрін, Андреєв, Мережковський, Соллогуб, Чіріков, Гіппіус і бог знає, Малярство: Васнецов, Репін, Білібін, Реріх і т. д., Театр: Алчевський, Можжухін, Мордкін, Шаляпін і тим же ність числа. Все це вули її імена, які на полі культури дорогими самоцвітами, але їх „русский народ" зі спокійним сумлінням давно вже „слопал"...

Инакше не могло й бути!

Полинивши на боці богато цінного матеріялу, що до нашої замітки, який тепер знаходиться на сторінках численних московських видань на еміграції, заглянемо під краєчок пишної кереї тієї величної постаті, що називається московською літературою. Ні один Москаль не заперечить того, що **О. С. Пушкін** є найбільший московський поет і навіть, — геній. А тим часом не кождий Москаль знає те, що цей „найбільший московський поет", походить від матері уродженій Ганнібля, батька — „мужа честна Рачі, вишедша веку XV з земли германськія". Дід поета по батькові, був одружений з волошкою Чічерні, а по матері — одружений з німкенею — фон Шванебах. Духова мішанина родини не могла не відбутися на духовости поета і в своїй поемі „Арап Петра Великого", він цілковито виявляє свою душу, яко чужинця.

„Я здесь рождьон, но не здешній душой!" — говорить про себе „великий" московський поет **М. Ю. Лермонтов**. Причина? — походить із шотляндців.

М. В. Гоголь, як відомо кождому з нас, є Українцем. Трагічний кінець цього геніяльного письменника повстав від зненависти московської критики й суспільства до нього, коли він недвозначно став хилитися до свого рідного національного поля, що так прекрасно виявляється з його листів до Бодянського. З приводу цього цікаву статтю подав у „Л.-Н. Вістнику" п. Яременко.*)

Три велетні московської літератури і всі три чужі московському народові. Не рідні йому й инші, що являються його духовними провідниками. Цікаве перечислення їх знаходимо в одному таборовому часопису, що виходив у Стрілкові (Польща), який за браком місця, в скороченню.**)

Кантемір, творець московської сатири, родоначальник нової московської літератури був сином Молдаванського господаря з татар, від якого бере свій початок від Тамерляна і матері грикині — Касандри Кантакузен.

Державін, автор „високо торжественних" од, походить від татарина Богріма—Мурзи. Звідсіль його: „Забудеться во мнѣ послѣдній родъ Багрима"...

Граф **Капніст**, автор „Ябеди", походив з волошського графского роду Капністі.

Катерина Друга, авторка численних драм, — німкеня. До 15 літ зовсім не знала московської мови.

Карамзін, автор першої московської історії, від татарського князька Кара Мурзи.

Фонвізін — з роду германських лицарів. В Росії цей рід опинився після Ливонської війни, коли один з предків письменника барон Петро фон Візін попав у московський полон.

Жуковський — син туркені Сальхи.

Грибоєдов — нащадок польської шляхти.

Давідов Д., — нащадок татарського роду Мінчак.

Дельвіг — з баронського роду у Вестфалії, який воював проти Москалів.

Барон Розен, автор „Жізні за Царя", Німець. Навчився московської мови після 20 літ у війську.

Ф. Булгарін, син поляка, товариша Косцюшки, який за вбивство генерала Воронцова був висланий на Сибір.

Сеньковський, походив з бідної польської шляхецької родини.

Н. Греч, автор першої наук. граматики, — Німець.

Рафаїл Зотов, автор відомих у XIX столітю історичних романів та п'єс, син татарського аманата Бахухана.

Т. Грановський, що в час мав такий великий вплив на московську літературу, від матері Українки.

С. Н. Глінка, славний своїми музичними творами, — з польської шляхти.

А. В. Никитенко, автор безсмертних „записок", — українець.

Всі ці імена належать до старіщого періоду московської літератури і, як би мовити, являються її фундаментом. Перше місце безумовно займають тут татари, слідом за якими йдуть Німці. Поляки та Українці. За ними майже непомітно самих москалів, якім повинне булоб належати перше місце. Мало чим ріжниться й слідуючий період розвою московського письменства. Немаючи змоги в цій коротенькій замітці подати більш точні вказівки, що до характеру творчости й національного походження визначніших представників цеї доби, обмежилися лише коротенькими згадками про родові приналежність. І так: **Н. Огарев** — з Татарин; **Щербина** — батько Українець, а мати Греки; **Фет** — мати Німка; **Мей** — Німець; **Баратинський** — Поляк; **М. Михайлів** — Кирчиз; **Гербаль** — Швайцарець; **П. Вейнберг** — жид і М. Берг — латиш.

Розцвіт московської літератури в 40-вих роках, на чолі якої стояли такі визначні письменники світової слави, як Тургенев і граф Л. Толстой, відбувся також без значної участи самих Москалів. Так наприкл., **Тургенев** походив з татарського роду, граф **Л. Толстой** з обмоскоьленого німецького роду, **Салтиков-Щедрин** з „мужа честна Міхаіла Прушаніна із Пру", **Д. Григорович** — від матері французянки, граф **В. А. Сологуб** — внук польського магната, Болеслав Маркевич—Поляк, **Мордовцев** — Українець, **Аксаков** з норвезького королівського роду***) **В. А. Слейцов** — син матері Польки, **Шілер-Міхайлов** — Естонець, граф **Саліас** — обмосковлений Француз, **В. П. Авенаріус** — Німець, **Боборикін** — литвин, **В. Саловйов,** по матері, Українець і т. д.

Перечислювати другорядні сили було-б зайвим, бо там знайшли-б не менш таких-же чужинців, як і серед першорядних. Дійсно московських письменників стрічаємо в т. зв. „народній творчости", що починається з „ухаря купца" й кінчається яким небудь „удал молодцем разбойничком", або „касатіком" Дрожжіна.

Сучасна московська література й мистецтво так-же переповнена чужинцями, як то було й ранійш, хіба-що з тією ріжницею, що місце татар зайняли жиди. Досить буде згадати хоч-би поетів-Блока, Горовецького, й Еренбурга, письменників — Чірікова Аймана різбаря Антокольского; композитора Рубенштейна, які будучи жидами, збогатили цінстями своєї творчости ненажерливу скарбницю московської культури, — культури того народу, який ще й досі „спеціялізується" на жидівських погромах.

Чи варто ще згадувати щось про визначного московського письменника — поета Д. Мережковського, автора „античної трільогії", який являється з москолізованим Поляком, або — чи говорити ще щось про куприна, автора ями, що є український ренеґат і коштом богатої української мови поширює вбогий московський лексікон? — Гадаю, — зайве!

Творчі здатности Москаля очевидні скрізь і всюди, але менше всього в творчости. Навіть свій черговий грандіозний вибрик, — „соціяльну революцію" творить він при участи чужинців, бо сам здатний лише до бунту, руїни, насильства і поневолення. — Отже: московської культури, яко національної культури, нема. Культура „Російської Імперіи", яку творили насиляку всі народи від „Молдаванина до Фіна", яка їм і належиться. Тому нічого дивного, що хтось там на Україні заснував спеціяльний комітет для перекладу й видання всіх творів недавно помершого письменники Володимира Короленка і звернувся до Харківського уряду за допомогою. А що вже до творів М. Гоголя, то давно час перекласти їх в цілому й видати так, як того вони заслуговують і Короленко, і Гоголь і сотні инших були жертвою лихих обставин, які відірвали їх від рідного грунту.

1922 р., 15. грудня, м. Львів.

*) „Чи М. Гоголь був наш?" — Том III, стор. 45, 1922 р.

**) „Наша Зоря", укр. двотижневик, ч. 16-17, Стрілків, 1921 р.

***) Рід короля Гакона Смілого, нащадки якого прибули до Київа в 1027 році, яко преславуті „варяги".

ГОРЕ ВОЛИНІ ПІД ПОЛЬЩЕЮ

Аргументом що „вони не просять" від російський уряд освячував ціяко насильства — гнет навіть над українською культурою. — Та й тепер чужу польську школу накидають нам — і вже не через те „вони не просять" але на підставі нібито бажання Українця-Волиняка мати чужу школу. А що вже Холмщакови з Підляшанином то української школи й не показуй! Ходять чутки, що Українці з Підляша самі прохали Поляків, аби позакривали їм всі рідні українські школи, які істнували при Німцях-окупантах. Чи так воно, не ручуся.. Наведу приклад про нашу школу в Турійску. Зараз же по вороті до дому (з біженства) місцеве населенне стало заходитись біля відкриття своєї школи, алеж тут натрапило на перешкоди з боку польської влади.

На перше прохання відкрити школу в рідній мові, повітовий шкільний інспектор не відповів зовсім, а представникови громади, який явився до нього через деякий час за відповідю, сказав, що в кожній хаті відкривати школи не буде, — є одна школа (польська) і досить. На слідуючі просьби була тасама відповідь. Українські діти оставались без школи, а в польській школі три вчителі учили щось біля девяти дітий (й то зібраних з цілої околиці)...

І аж в 1921 році, на вперте домагання людности мати свою рідну школу, дав нарешті шкільний інспектор дозвіл на відкриття української школи на передмісті Щирро витали діти свою рідну школу, здобуту з такими великими труностями!.. Але даремно!.. Вже в слідуючому 22-ому році **перероблено українську школу на польську,** — такий наказ від пана інспектора. В місті з українським населенням, де є вже одна польська школа (й та поставлена нище всякої критики) другу — українську теж перетворюється на польську! На протести населення, з приводу цього надужиття, шкільний інспектор відповів мовчанкою; — старий, давно знаний метод!... А українська дитина знову остається без рідної школи... Так зі школами! Тут культурний світ може й повірить, що дикун-Волиняк не хоче рідної школи... Може так воно й треба, що „дикуна" Волині слід „оздоблювати" тією польською культурою. Може воно й так?! А чи не хоче Чоловік — навіть самий первісно-дикий мати житла-хати? Таж і медвідь має берлі-логовиско!... Виходить, що Українець з Волині навіть хати не бажає: „вони не просять".

Коли їхати-мете по зелізниці з Луцка до Ковля, то вам з вагона видко багато **земляноК.** Це все нагадує страхіття війни... І треба відати, що місцевість понад зелізницею всетаки Поліськими „прикоркується", [illegible] з вікна вагона бачить, що щось робиться для обдудови краю!.. А верстов 30 від зелізниці, то там терени зруйновані війною уявляють щось страшне; гірше пекла Дантового. Кажуть „бюра обдудови" приходить людрости на поміч. Так... Видаються квітки на будівельний матеріял і більше нічого (тут можна навести силу прикладів, що одержали квіти, але матеріялу не одержали). Та чи можна задоволитись нам одними лише квітами?

От як стоїть справа на Волині... Там, де всі посли наші, а ні одного Поляка!... На Поліссі-ж (район. Камень-Коширський—Пинск—Барановичі) на теренах, забутих і українськими і білоруськими культурними працьовниками, справи виглядають ще гірше. Нарід там просто таки живцем гине у землянках. На ті терени ані українські посли, ані білоруські не звертають уваги і, мовляв має тамошня людність послів Поляків з Визволеня і П.П.С., то нехай вони і дбають за білоруську й українську націю. А може Білоруси з Українцями ще не розмежували територій; то через те й нічого не починають... Може... То годі!... Подивимось на справу з боку матері. (Адже чоловік, занятий працею на поли чи де инше, звертає увагу на обставини, при яких живуть діти!) Скільки-ж приходиться переживати матері, коли вона бачить, як на її очах гине її найбільше добро — діти. Гинуть від голоду, ріжних хвороб, бо годі вижити в землянці — цій неотоплюваній, вохкій норі... Та йті, котрі виживають не багато дають радости: обідрані, голодні, без школи, вони спричиняються ще до більшого страждання жінки-матері. Заробітти цьому лихови вона є безсильна і мовчки несе свій важкий хрест... А там у польському селі наших послів годують стусанами та обіцянками — не знаю чи ситі вони ними — але народови-ж від цього ані трошки не лекше! **А. Ж.**

(Укр. Життя).

САМО СОБОЮ В КЛЯСІ А

Напись Рід А означає що молоко є правдивої висшости.

А незвичайна старанність заховувана у виробі Бордена Роду А ставить його на уровень висшости понад звичайне.

Наш представник охоче на жадание відвідає Вас.

ЗАМОВЛЯЙТЕ МАСЛО І ЯЙЦЯ У ДОСТАВЦЯ МОЛОКА БОРДЕНА

BORDEN'S
Farm Products Co. Inc.
Telephone BERGEN 1127

ОДНАКОВА ЦІНА КАРТ КОРАБЕЛЬНИ ТАК З НОВОГО ЙОРКУ ЯК І З ФІЛЯДЕЛЬФІЇ, ПА.

Тікет колійовий з Філядельфії до Ню Йорку платить компанія.

СТАРОКРАЄВІ СПРАВИ
ПАШПОРТИ
КАРТИ КОРАБЕЛЬНІ
ПЕРЕСИЛКА ГРОШИЙ

РОДИМЦІ! Заки віднесетесь до фірм, котрі іменуються Українцями тільки длятого, що мабуть родилися на Україні, або до таких, що заборгато обіцюють, удайтесь устно або письменно до знаної Вам від літ ПРАВДИВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ НОТАРІЯЛЬНОЇ КАНЦЕЛЯРІЇ, яка находиться у власній будинку і полягодкує висші згадані справи найтельніє, найсоромніє під повною ґарантією.

T. J. HRYCEY & CO.,
329 S. 4th ST., PHILADELPHIA, PA.

ДАРОМ пром сей гарний 26 кавалиЯХто небудь може дістати да Срібний Сет. Кожда женщина, донька або мущина може дістати його БЕЗ ВИДАНИЯ ЦЕНТА.

Все що жадаємо є щоб Ви розповсюдили наш катальог між Ваших знакомих; те що кождий потрафить, без жадної попередної практики. Ми маємо тисячі тих Срібних Сетів до роздачі ДАРОМ.

Будьте перші дістати його. Ми вже роздали тисячі тих гарних Срібних Сетів. Хочемо дати і Вам один. Не відтягайте. Виповніть сей купон і вишліть його сейчас до нас.

HOME SUPPLY COMPANY
Dept. 199
131 DUANE STREET
NEW YORK CITY

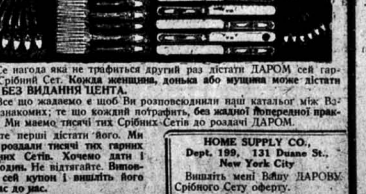

Се нагода яка не трафиться другий раз дістати ДАРОМ сей гарний Срібний Сет. Кожда женщина, донька або мущина може дістати його БЕЗ ВИДАНИЯ ЦЕНТА.

HOME SUPPLY CO.,
Dept. 199, 131 Duane St.,
New York City
Вишліть мені Вашу ДАРОВУ Срібного Сету оферту.

Імя .....
Адреса .....
Місто .....
Стейт .....

З ПОЧАТКОМ 1-го ЛИПНЯ

Зачнуть знову пускати іміґрантів зі старого краю.

Коли хочете спровадити свою родину, не зволікайте а зверніться сейчас до:

BOSAK State Bank
Scranton, Pa.

Там дістанете чесну і певну приятельську обсугу при висилці гроший до краю, при закупленню шифкарт, в справах правних, нотаріяльних як також при вкладанню Ваших ощадностий на процент.

НА УКРАЇНУ
WHITE STAR LINE
Ню-Йорк, Нерборґ, Саутгамптон
Olympic . . . May 19; June 9; June 30
Noordam . . . May 26; June 26; July 7
Majestic . . . June 2; June 23; July 14
(найбільший корабель в світі)
Скорі получення до Балтійських портів.
AMERICAN LINE
До Плимут, Шербурґ і Гамбурґ
Manchuria . May 24; June 28; Aug. 2
Finland May 31; Minnekahda June 14
Mongolia June 7; Kroonland June 21
Гарні, нові третої кляси кабіни.
Получення на другій стороні до Балтійських портів.
RED STAR LINE
Ню-Йорк, Плимут, Шербурґ, Антверп
Lapland May 30; Belgenland June 13
St. Paul June 6 . . . Zeeland June 20
Добрий харч. Осібні кабіни. Умірковані ціни для Ваших приятелів, приїзджаючих до Америки. По інформації вдайтеся до місцевих агентів або до:
PASSENGER DEPARTMENT
No. 1 Broadway, New York

ГРАМОФОНОВІ
РЕКОРДИ
Суть в нас все в більшій вибори! Зайдіть у свобідний час послухати їх. Вибирайте тілько ті, котрі ліпше подобаються Вам. Як що ми не могли мо-Вам — наша вина.
Відсвіть Ваш вибір. Зайдіть або пишіть за новий катальоґ
РЕКОРДІВ
Рекорди з опер, народні пісні і танці. Також великий вибір українських і російських рекордів. Маючи фонограф, ви маєте яку радість в хаті коли граєте нові рекорди.
БІЛЬШИЙ ВИБІР

ГРАМОФОНІВ
РІЖНИХ МОДЕЛІВ І ВИРОБІВ
Замовлення висилаємо почтою також рекорди за посліплатою до всіх міст Злучених Держав. Пишіть по наш безплатний катальоґ.
РОЗДАВАННЄ ДАРУНКІВ ПРОДОВЖЕНЕ
EUROPEAN PHONOGRAPH CO.
10th STREET & AVENUE "A"
NEW YORK

NGL
NORTH GERMAN LLOYD
КОРАБЕЛЬНІ КАРТИ
для Ваших приятелів і родини на Україні через БРЕМЕН.
Уповноважені лінії українським урядом для еміґрантів.
За докладні і дурмові інформациї пишіть до
NORTH GERMAN LLOYD
14-16 PEARL ST., . . NEW YORK
або до котрого небудь уповноваженого агента.

PAIN-EXPELLER
ПОМОЖЕ ВАМ
Коли возьмеся до помочи Pain-Expeller, ВІДЕ скоро поборене і він минає. Скоро покажуться перші ознаки ревматичного болящки, торгання нерві, нервальгія, торгуючої скрутуючої суставові болі, зчутіє. Аптекарі рекомендують правдивого фамілійного радикального лікарства і витирають в нім. Правдивий Pain-Expeller має назву АНКОР торговельну марку. Всі інші, це лишень імітації. 35 і 70 ц. в аптиках або від:
F. AD. RICHTER & CO.,
104-114 Ce. 4th St., Brooklyn, N.Y.

ВАСИЛЬ І МАРІЯ МУЗИКА
Українські Адвокати

Без ріжниці в котрій стороні Нікого або окоплені мешкає, телефонуйте до МУЗИКИ і зоплашть гроші.
220 Broadway, Room 1405
Tel. Seeley 4252 & 4253

ПРОТОКОЛ

Річного Засідання Головного Уряду У. Н. Союза, відбувшогося на днях 14.—16. лютого 1923 р.

(Продовження)

Справоздание гол. рекордового секретаря. (4)

НЮ ДЖЕРЗИ:

З початком 1922 р. було 1831 членів на суму	$1,417.050.00
В 1922 р. принято нових, наново, з переструпними листами і з инших кляс обезпечення 577 членів на суму	302.500.00
Разом 2408 членів на суму	$1,719.550.00
В 1922 р. суспендовано, відійшли з переструпними листами і з инших кляс обезпечення 211 членів на суму	198.500.00
В 1922 р. померло 19 членів на суму	16.250.00
Разом 290 членів на суму	214.750.00
З кінцем 1922 р. остало 1918 членів на суму	$1,504.800.00
В кляси D на $100—3 членів на суму	300.00
В кляси А на $250—37 членів на суму	9.250.00
В кляси АА на $500—762 членів на суму	381.000.00
В кляси В на $750—43 членів на суму	32.250.00
В кляси С на $1000—1038 членів на суму	1038.000.00
В кляси ВВ на $1500—12 членів на суму	18.000.00
В кляси СС на $2000—3 членів на суму	6.000.00
Разом 1918 членів на суму	$1,504.800.00

НЮ ЙОРК:

З початком 1922 р. було 1885 членів на суму	$1,415.250.00
В 1922 р. принято нових, наново, з переструпними листами і з инших кляс обезпечення 428 членів на суму	13 7.750.00
Разом 2313 членів на суму	$1,733.000.00
В 1922 р. суспендовано, відійшли з переструпними листами і до инших кляс обезп. 272 членів на суму	177.750.00
В 1922 р. померло 18 членів на суму	15.750.00
Разом 290 членів на суму	193.500.00
З кінцем 1922 р. остало 2023 членів на суму	$1,539.500.00
В кляси А на $250—70 членів на суму	$ 17.500.00
В кляси АА на $500—848 членів на суму	424.000.00
В кляси В на $750—82 членів на суму	61.500.00
В кляси С на $1000—1001 членів на суму	1,001.100.00
В кляси ВВ на $1500—17 членів на суму	25.500.00
В кляси СС на $2000—5 членів на суму	10.000.00
Разом 2023 членів на суму	$1,539.500.00

ОГАЙО:

З початком 1922 р. було 925 членів на суму	$800.500.00
В 1922 р. принято нових, наново, з переструпними листами і з инших кляс обезпечення 236 членів на суму	194.250.00
Разом 1161 членів на суму	$994.750.00
В 1922 р. суспендовано, відійшли з переструпними листами і до инших кляс обезпечення 156 членів на суму	127.750.00
В 1922 р. померли 11 членів на суму	9.000.00
Разом 167 членів на суму	136.750.00
З кінцем 1922 р. остало 994 членів на суму	$858.000.00
В кляси А на $250—14 членів на суму	3.500.00
В кляси АА на $500—238 членів на суму	119.000.00
В кляси В на $750—34 членів на суму	25.500.00
В кляси С на $1000—704 членів на суму	704.000.00
В кляси ВВ на $1500—4 членів на суму	6.000.00
Разом 994 членів на суму	$858.000.00

ОНТАРІО, КАНАДА:

З початком 1922 р. було 5 членів на суму	$ 2.500.00
З кінцем 1922 р. остає без жадних змін 5 членів на суму	2.500.00
В кляси АА на $500—5 членів на суму	2.500.00

ОРЕГОН:

З початком 1922 р. було 10 членів на суму	$ 6.250.00
В 1922 р. принято нового 1 члена на суму	500.00
З кінцем 1922 р. остає 11 членів на суму	$ 6.750.00
В кляси А на $250—1 член на суму	250.00
В кляси АА на $500—7 членів на суму	3.500.00
В кляси С на $1000—3 членів на суму	3.000.00
Разом 11 членів на суму	$ 6.750.00

ПЕНСИЛЬВЕНІЯ:

З початком 1922 р. було 4603 членів на суму	$3,938.700.00
В 1922 р. принято нових, наново, з переструпними листами і з инших кляс обезпечення 1028 членів на суму	907.000.00
Разом 5631 членів на суму	$4,845.700.00
В 1922 р. суспендовано, відійшли з переструпними листами і до инших кляс обезп. 578 членів на суму	747.250.00
В 1922 р. померло 39 членів на суму	33.500.00
Разом 918 членів на суму	789.750.00
З кінцем 1922 р. остає 4713 членів на суму	$4,064.950.00
В кляси D на $100—2 членів на суму	200.00
В кляси А на $250—75 членів на суму	18.750.00
В кляси АА на $500—1167 членів на суму	583.500.00
В кляси В на $750—172 членів на суму	129.000.00
В кляси С на $1000—3228 членів на суму	3,228.000.00
В кляси ВВ на $1500—65 членів на суму	97.500.00
В кляси СС на $2000—4 членів на суму	8.000.00
Разом 4713 членів на суму	$4,064.950.00

РОВД АЙЛЕНД:

З початком 1922 р. було 238 членів на суму	$187.500.00
В 1922 р. принято нових, наново, з переструпними листами і з инших кляс обезпечення 123 членів на суму	103.750.00
Разом 361 членів на суму	$291.250.00
В 1922 р. суспендовано, відійшли з переструпними листами і до инших кляс обезп. 84 членів на суму	68.250.00
В 1922 р. померло 2 членів на суму	1.750.00
Разом 86 членів на суму	70.000.00
З кінцем 1922 р. остало 275 членів на суму	$221.250.00
В кляси А на $250—8 членів на суму	$ 2.000.00
В кляси АА на $500—94 членів на суму	47.000.00
В кляси В на $750—11 членів на суму	8.250.00
В кляси С на $1000—159 членів на суму	159.000.00
В кляси ВВ на $1500—2 членів на суму	3.000.00
В кляси СС на $2000—1 член на суму	2.000.00
Разом 275 членів на суму	$221.250.00

ВІСКАНСІН:

З початком 1922 р. було 44 членів на суму	$ 33.250.00
В 1922 р. принято нових, наново, з переструпними листами і з инших кляс обезпечення 11 членів на суму	8.000.00
Разом 55 членів на суму	$ 41.250.00
В 1922 р. суспендовано, відійшли з переструпними листами і до инших кляс обезп. 4 членів на суму	3.000.00
В 1922 р. померлий 1 член на суму	1.000.00
Разом 5 членів на суму	4.000.00
З кінцем 1922 р. остало 50 членів на суму	$ 37.250.00
В кляси А на $250—3 членів на суму	750.00
В кляси АА на $500—20 членів на суму	10.000.00
В кляси В на $750—2 членів на суму	1.500.00
В кляси С на $1000—25 членів на суму	25.000.00
Разом 50 членів на суму	$ 37.250.00

ВАЙОМІНҐ:

З початком 1922 р. було 8 членів на суму	$ 7.500.00
В 1922 р. принято нового 1 члена на суму	1.000.00
Разом 9 членів на суму	$ 8.500.00
В 1922 р. суспендовано 1 члена суму	1.000.00
З кінцем 1922 р. остало 8 членів на суму	$ 7.500.00
В кляси АА на $500—1 член на суму	500.00
В кляси С на $1000—7 членів на суму	7.000.00
Разом 8 членів на суму	$ 7.500.00

ВЕСТ ВІРДЖІНІЯ:

З початком 1922 р. було 102 членів на суму	$ 86.250.00
В 1922 р. принято нових наново, з переструпними листами і з инших кляс обезпечення 25 членів на суму	25.500.00
Разом 481 членів на суму	$111.750.00
В 1922 р. суспендовано, відійшли з переструпними листами і до инших кляс обезпечення 20 членів на суму	18.500.00
В 1922 р. помер 1 член на суму	500.00
Разом 21 членів на суму	19.000.00
З кінцем 1922 р. остало 110 членів на суму	$ 92.750.00

Зіставлене загального руху членів У. Н. Союза в 1922 р.

З початком року було 11.815 членів на суму	$ 9,613.750.00
Протягом року прийшло нових членів 1.452 на суму	1,182.200.00
Протягом 1922 р. принято наново з переструпними листами і з инших кляс обезпечення 1.278 членів на суму	1,070.700.00
Разом 14.545 членів на суму	$11,866.650.00
Протягом 1922 р. суспендовано, відійшли з переструпними листами або до инших кляс обезпечення 2.014 членів на суму	1,591.950.00
В 1922 році померло 104 членів на суму	88.000.00
Разом 2.118 членів на суму	1,679.950.00
Остає 12.427 членів на суму	$10,186.700.00

Зіставлене після кляс і сум обезпечення:

В кляси D на суму $100—7 разом на	$ 700.00
В кляси А на суму $250—265 разом на	66.250.00
В кляси АА на суму $500—4010 разом на	2,005.000.00
В кляси В на суму $750—423 разом на	317.250.00
В кляси С на суму $1000—7.584 разом на	7,584.000.00
В кляси ВВ на суму $1500—125 разом на	187.500.00
В кляси СС на суму $2000—13 разом на	26.000.00
Разом членів 12.427 на суму	$10,186.700.00

(Дальше буде)

ЗАЧНІТЬ ТЕПЕР КУПУВАТИ
MAGNOLIA
STAR MILK
І ЗДАЙТЕ ПРЕМІЙОВІ КАРТКИ НА ЦІННІ ПРЕМІЇ
Пишіть на котру небудь адресу на противній стороні премійової картки по ілюстровану премійову лісту.
„Виплатіться здаючи премійові картки".

ЯК МОЖНА ВТРАТИТИ ГОРОЖАНСТВО ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ

Чужинці, принимаючи горожанство Злучених Держав, скажанство Злучених Держав, складають приречення, що вони мають замір постійно проживати в Злучених Державах і на основі того приречення правительство дає їм ті самі права, що і уроженцям того краю. Одним з прав, випливаючих з того, що хтось є горожанином, є опіка уряду над ним, і то всюди, у цілім світі, куди його не завело чи то заняття, чи то бажання відпочинку чи розривки, чи лічення.

І коли натуралізований горожанин відвідує чи то край, з якого він походить, чи то якусь иньшу державу, дипльоматичні представники Злучених Держав, та їх консулі все ним опікуються, дають йому правну охорону, та дбають, щоб вони всюди, де треба, добули своїх прав. Та коли натуралізований горожанин покине Злучені Держави і постійно поселиться у другім краю, тоді вже нема причини, длячого правительство булоб обовязане дбати про його вигоду і безпеченство.

Тому то, істинно, можливо, що на случай, коли натуралізований горожанин протягом перших пяти років по одержаню горожанських паперів виїде у країну, з якої він походить і там на стале поселиться, постановляють що такий вчинок слід вважати наглядним доказом, що такий чоловік, тоді, коли вносив прохання о приняття його в горожанські права, не бажав стати дійсно постійним горожанином Злучених Держав. Тому, такому горожанинови, коли він не предложить відповідних доказів, о правдуючих його поступок, уневажняються його горожанські документи, вважаючи, що він їх одержав через обман.

Кромі цего істнуючого доднині закон, який обовязує натуралізованих горожан Злучених Держав не лише протягом перших пяти років по одержаню так званих „других паперів" але протягом цілого життя. Цей закон каже, що коли натуралізований горожанин виїде за границю і перебуває там безперервно два роки у тім краю, з якого він походить, або пять років у якімсь иньшім чужім краю, тоді слід вважати, що він перестав бути горожанином Злучених Держав. Це значить, що його не будуть брати під охорону ні посольства Злучених Держав, ні консулярні, ні взагалі американські власти, що йому віза буде так само утруднений, як кождому иньшому чужинцеви, та що до нього відносяться ті самі закони, які обовязують неамериканських горожан. Та цей закон дає такому натуралізованому чужинцеви, який довше, чим приписано, перебував за кордоном, право доказати, що його побут за границею, мимо того, що тревав більше, чим 2 чи 5 років, був тимчасовий, що він не мав на меті остати постійно за кордоном, що він не пірвав звязків зі Злучеными Державами та що має з ними і на далі поважні звязки. Тоді, коли власти признають його докази вистарчаючими, його горожанські права остають надалі в силі.

Знання тих приписів є незвичайно важне для виїзджаючих за кордон. Їх треба брати заздалегідь під увагу, щоб не нарватись на немилі несподіванки а також, коли побут мігби продовжитись поза приписаний законом реченець, щоб приготовити собі чи то потрібні докази, чи то предприняти відповідні заходи, щоб не втратити горожанства.

ПОЗІР! НАНТИКОК І ОКОЛИЦЯ!
Заходом Аматорів відбувається два чудові представлення
ЯК ЖИНКИ ЧОЛОВІКІВ МОРОЧАТЬ
і
ЖИВИЙ МЕРТВЕЦЬ
В СУБОТУ, ДНЯ 19. МАЯ
І В НЕДІЛЮ, ДНЯ 20. МАЯ
в гали церковній.
Управитель Петро Мартинюк.
ВСТУП 50 і 35 ЦЕНТІВ.
Початок точно о 7.30 вечером.
13-14 КОМІТЕТ.

ROYAL MAIL
Часті відїзди межи
НЮ ЙОРКОМ І ГАМБУРҐ
на нових великих чудових „О" кораблях. Модерні під кождий оглядом.
OHIO, ORCA, ORDUNA, ORBITA
До Европи ЦІНИ З Европи
2-га кл. 3-та кл. 2-га кл. 3-та кл.
ГАМБУРҐ
$130.... $103.50 $130.... $102.50
КИЇВ
$130.... $116.50 $130.... $116.50
ХАРКІВ $116.50
Шукаєте приятелі кобіни в III кляси
ВАЖНЕ! Не тратіть часу купити шифкарти для Вашої родини в Европі. Наша контора отвирається 1-го липня.
Голоситься до агентів або:
The Royal Mail Steam Packet Co.,
26 Broadway, New York City

ОДИНОКИЙ РУСЬКИЙ ДНЕВНИК НА ПІДКАРПАТСЬКІЙ РУСИ
„РУСИН"
виходить в Ужгороді від дня 1-го лютого 1923 р.
Напрям його народний, демократичний. Участь в політичній борьбі всі важливійші позітиції, культурні і економічні дальші. Редакторствує д-р Ілларіон Пенцаль, Інформатором є проф. Др. Іван. Постійна опорка і правдива інформація в політичних, культурніх і економічних — вистарчає в підкарпатській Руськім.
Передплата для Чехословацької Республики, Польщі, Австрії, Угорщини, Югославії і Австрії 15 Кч., для Америки і Канади 20 Кч., для Америки 1 доляр.
Адреса: Часопись „Русин", Ужгород, Підкарпатська Русь, Чехословацька Республика—Европа.

ФАРМИ!
УКРАЇНСЬКА КОЛЬОНІЯ
в гарній околиці близько Ню Йорку. Тоді доволі дешеві місячні сплати. 3 румів $1850 — $500 готівкою; 4 румів $1525 — $400 готівкою; 5 румів $1600 — $500 готівкою. Вода, газ, електрика. Школа, церква і ватори на місці. Пишіть або зайдіть до:
ГРИГОРАК І МЕЦЬКА.
520 E. 6th Street, New York, N. Y.

НА ПРОДАЖ ФАРМА 170 акрів, дім на 10 кімнат і 6 других забудовань, 13 дійних коров, 5 ялиок, 2 коні, 400 кур, 500 курчат, 15 качок, всі машинерія, молочарня, школа при фармі. Ціна $4400, готівкою $1500. — Фарма 79 акрів, дім на 9 кімнат, 4 других забудовань, 4 коровки, 2 коні, 200 кур, 400 курчат, машинерія, школа, школа при фармі. Ціна $2000 готівкою $800. Голоситься до: Adam Mikratt, 103½ St. Marks Pl., 1ст floor 1-ой Floor, New York City. 09-34

ФАРМА В НЮ ДЖЕРЗИ, близько Ню Йорку, 25 акрів земелі, добра забудова, дім на 6 кімнат із водою, 2 коні, корова, 150 курів, 50 гусгий, 50 качок, дуже гарний сад, всі машини на фарму, 2 милі до маркетового міста. Ціна за все $3500, готівкою $2000. ПАВЛО КУТИНСЬКИЙ, 263 Avenue B, Bet. 15 & 16 St., 3rd floor, New York City. 13-16

НА ПРОДАЖ ФАРМА, 4 акри чистої землі, дім на 8 кімнат, 2 корови, кінь, 100 курий, 3 курники, 3 вози, 1 бога, фармерські машини, на стегнто 3 милі до коло фабрики, 5 мінут до до стації. Продається без агентів і по причині що в мене є 2 фарми. Ціна $3500. Голоситись до: N. Eminsky, R. F. D. 1, Baltic, Conn. 11-14

СТАРШИЙ ЧОЛОВІК мусить продати свою фарму 302 акрів землі, 165 акрів орного поля а решта пасовисько і грубий ліс, річка і озеро на фармі, великий сад, дім на 12 кімнат, вода, ванна і телефон в хаті, та другі уряджения, дім в гарнім положенню, великі сводала для коров і других будинків, 30 дійних коров, 3 коні, 10 безрог, гуси, 260 курий, всі вози і машинерія потрібна на великій фармі, 1 миля до великого міста. Ціна $12.500, готівкою $3500 а решта на легкі сплати. — Фарма 70 акрів, дім на 7 кімнат і 5 других забудовань, 2 корови, 1 кінь, 100 курий, вози і машинерія, річка на фармі, сад, близько міста. Ціна $2.200, готівкою $1000. 11-16
M. PISARKO,
429 E. 6th Street, New York City

ПО ПРИЧИНІ СТАРОСТИ продаю свою заліну фарму 120 акрів, 80 акрів доброї чорної урожайної землі а решта пасовисько і грубий ліс, великий сад, річка і озеро на 4 акрах коло хати, богато рибн, новий дім з 12 кімнат і 6 других будинків, всі будинки в добрім стані, 15 коров, 1 бик, 2 коні, 200 курий і всі машинерія потрібна на великій фармі, 2 милі до великого міста, школа при фармі. Ціна $7.500, готівкою $2 000 а решта на малі сплати.
PETER OWDY,
194 Avenue A близько 12-ої улиці,
New York City 11-16

ПО ПРИЧИНІ ВИЇЗДУ
продається 120 акрова фарма (80 акрів управної землі а 40 акрів грубого лісу), дім на 5 кімнат, стодола, стайня, 2 курники, хліїв на безрогих, 7 коров, 2 коні, 150 курий, 4 безрогих, 3 гуски, голубн, ріка в своїм лісі, вони господарські машини, три милі від станції Saratoga Spring, N. Y. Ціна $6.000, готівки потреба $2.500. Дальших повнень удіть. 11,14,17
МЕТОДИ ПОСАЦЬКИЙ,
505 West 147th St., New York City

СЕРЧАС ДО ПРОДАЖИ ФАРМА
235 акрів, два доми, одні на 14 кімнат, другий на 8, також другі великі забудовання, 32 дійних коров, бугай, 3 коні, 20 курий, машина до доїння коров, трор до ложення молоків і ціла фармерська машинерія. Ціна $11,500, готівкою $4000, решта на легкі сплати. Фарма надається для двох. Голоситься до:
JOHN NALEPO,
Wolcesville, N. Y.
06,08,12,14,18,20

КУПУЙТЕ НОВУ КНИЖКУ
„ПРИ БИТІЙ ДОРОЗІ"
Українці! Прочитайте нову книжку „При битій дорозі"! Це оповідання з часів війни показує вам ясно, чому ми втратили свою державу і як її добути. У нього виказується, що українські селяни є основою нашої сили та що вони зберегли цілою стару культуру нашого народа. Всеукраїнське народовладіння добудеться легко, коли за підвалину візьмемо справедливість і міцність добробут хліборобського стану.
В книзі також: Яворот до рідного села; Дома і на чужині; Кожана лещата; Ворожа; Сільські сцени; Кумиця; Гриці; Гримки; Мазепині мотоє; Святий Вечір; Покутуюча душа; Сказка чи правда; Нічна мелодія; Весна; Українська Весна; Відворот російської армії; Вертають „свої" на Україну; Родинні нуші; В набор; Відхід російської революції; При битій дорозі.
ЦЯ КНИЖКА КОШТУЄ РАЗОМ
З ПОЧТОЮ УСЬОГО 85 ЦНТ.
„SVOBODA",
Grand Street, Jersey City, N. J.

Читайте українські книжки і газети, бо часте читаннє веде до просвіти, а просвіта — се сила.
Пишіть по цінник книжок до
"SVOBODA",
Grand Street, Jersey City, N. J.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ
ПОШУКУЮ женщини до заряду дому, доброї Українки на 30 до 40 літ інтересовані можуть голошувати в конторчо до: D. Puchalski, 423—D St. Marysville, Cal. 14-16
ПОШУКУЮ свого пітомого брата Захара Рибка, походячого з с. Метрушки, Уманського уезда, Київської губернії. Прошу всі американські українські часописі о передрукованнє оголошення. Самуїл І. Музика, Hamburg, 3 Michaelistr. 46, Franzen's H. 14-15
НА ПРОДАЖ хлібопекня і лонч рум. Бізнес прибиляє. Спродається за прямою вигідну пропозицію. І одержаєш під ч. 95 Central Avenue, Jersey City, N. J. 12-14
СЕГОДНЯ ВЕЧЕРОМ
Пишіть до нас письмо, а ми вам пришлемо Вам пробну лекцію і подробиці про те як ми рушимо зовсім вас учити Вас читати, писати і говорити по англійськи. Жиючи в Америці, Ви повинні знати англійську мову без знання якої перед Вами усі двері замкнені. Наша цінна метод системи ви навчитеся її в протягу трьох місяців через почту. Пишіть письмо сейчас сегодня приймайте вестись цінним предметом на задовіль, можна і кажа дійськими. (3)
First American Preparatory School,
Dept. 46—525 West 47th Street,
New York City, U. S. A.

STAMPING!
Маємо на складі всякі стемповані речи хрестиками і до тафтовання як: Обруси, Рушники, Пластрики, Фрески для дітий, Фіранки, Скатерті і т. п. Прибори до вишивання, канва, Нитки і ин. С. Шовк до гафтовання і на Світр, френзі і тримінґ до українських строїв. Для Братств і Товариств котрі удаштовують базарки і вправки, маємо много дуже гарних дрібнодиць, що дадуться на сю ціль. Адреса:
EUROPEAN BAZAR,
168 E. 4th Street, New York, N. Y.

Мущини! Хороніть себе перед всіми паразитними хоробами
SANYKIT
Охоронач для мущин
Дає найбільшу охорону
Велика рурка 35 цнт.
Kit (4's) $1.00
У всіх аптиках або у Sanykit Dept. 6
82 Beekman St.,
New York
Пишіть по цирклар
КАТАР ВІХУРА

АКУШЕРКА МАСАЖИСТКА
Американської школи і вправна практика. — Порада і поміч.
PAULINE H. KORESKO
713 McLaugin St., Chester, Pa.
Bell Phone 217

Український Лікар С. КАУФМАН
дорослий і внутрений слабости
111 EAST 7th ST., NEW YORK
Приймає від 1. до 8.30 веч.
Рівний офіс в Асторія, Л. Ай.
484 6th AVENUE, ASTORIA, L. I.
Приймають 8.30 рано до 12. пол.
Telephone: Astoria 2572

ДР. Б. ГОГЕНБЕРГ
спеціяліст зі старого краю. Лічить недужі мущини і женщин, як внутрішні так і зовнішні. Переводить всякі операції. Дає недужим безплатну пораду.
DR. B. HOHENBERG
364—2nd AVENUE,
межи 17-ою і 18-ою улицею
NEW YORK, N. Y.
Години офісові щоденно від 8-ої рано до 8-ої вечер.
Телефон 1882 Stuyvesant

СПЕЦІЯЛІСТ
ХРОНІЧНИХ НЕДУГ
МУЩИН І ЖЕНЩИН
як легких, жолудка, нирок, печінки, кишок і инших недуг, ревматизм і нервів, ревматизм, острі нервові і хронічні недуги.
Порада даром.
Dr. ZINS
110 E. 16 St., NEW YORK
Межи 4th Ave. і Irving Place
Години від 9. рано до 8. вечер.
В неділі від 9. рано до 4. пол.

КОЖДА УКРАЇНСЬКА РОДИНА В АМЕРИЦІ
повинна передплачувати
„МОЛОДУ УКРАЇНУ"
ілюстрований місячник для молодіжи і дорослих для дітий п. з.
„СВІТ ДИТИНИ"
що виходить у Львові 1. і 15 кождого місяця.
Передплата для Америки і Канади 1 доляр чи рік.
Замовлення слати на адресу:
Ukrainian Publication for Children
"SWIT DYTYNY",
Lemberg, Zimorowicz str. 3
East Galicia—Europe.
Гроші пересилати в листах реджістрованих за анонтним рецепісом.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".